

Protokół nr 1 /2009 z posiedzenia Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w dniu 11 lutego 2009 r.

W spotkaniu uczestniczyli członkowie Rady zgodnie z załączoną listą obecności oraz:

- Pani Sylwia Boratyńska - Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Pani Alina Wojtowicz-Pomierna Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Pan Wojciech Skiba Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Dalia Ujazdowska-Kowalik – Stanowisko ds. Komunikacji Społecznej i Dialogu Społecznego w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Nieobecność usprawiedliwili: Pan Michał Tomczak, Pani Barbara Pokorny Pani Wiesława Taranowska, Pan Jarosław Iwaszkiewicz, Pani Urszula Majtyka, Pan Rafał Gużkowski Pan Leszek Kawski.

Pani Krystyna Mrugalska Przewodnicząca Rady powitała członków Rady, Dyрекcję Biura oraz Pana Wojciecha Skibę Prezesa PFRON.

Pani Przewodnicząca przedstawiła porządek posiedzenia:

- 1) informacja o przyjętych przez parlament zmianach w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z ostatniego okresu, a także działaniach podjętych przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w sprawie ich realizacji (zwłaszcza chodzi o obszar zagadnień objętych art.26 i 32 ustawy),
- 2) informacja o planach legislacyjnych Rządu dot. nowelizacji ustawy o rehabilitacji (...),
- 3) informacja o planach legislacyjnych dot. ustawy antydyskryminacyjnej,
- 4) Informacja o planowanych działaniach Rządu w związku z ratyfikacją konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ,
- 5) opinie członków Rady o sytuacji organizacji pozarządowych, których działalność była do końca 2008 roku dofinansowywana z programu Partner w aspekcie procedur oraz wysokości kwot przeznaczonych na ten cel w budżecie PFRON a także o skutkach zmian sposobu dofinansowania zadań ze środków Funduszu i kwot przeznaczonych na ten cel przez samorządy.

Ad pkt 1

Pani Przewodnicząca poprosiła o zabranie głosu Panią Alinę Wojtowicz-Pomierną Zastępcę Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych odnośnie do 1 punktu posiedzenia.

Pani Dyrektor przypomniała pokrótce przebieg procesu legislacyjnego dotyczącego zmiany ustawy o rehabilitacji (...) zakończonego uchwaleniem ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa została uchwalona przez parlament w dniu 5 grudnia 2008 r. Weszła w życie od 1 stycznia br. Zmiany, które zostały wprowadzone do ustawy o rehabilitacji (...) wiązały się z koniecznością dostosowania krajowych przepisów do zmienionych reguł pomocy w zakresie pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom, które to reguły zostały zdefiniowane w nowym rozporządzeniu Komisji Europejskiej. Te zmiany dotyczą w praktyce wysokości pomocy dla pracodawców z tytułu zatrudniania osób niepełnosprawnych. Sytuacja zmieniła się w stosunku do poprzedniego stanu prawnego w taki sposób, że obecnie przedsiębiorcy zatrudniający osoby niepełnosprawne mogą otrzymać pomoc w formie subsydiów płacowych w wysokości nie wyższej niż 75% kosztów płacy. W poprzednim systemie te wartości mogły być wyższe, obecnie nie jest to możliwe. Natomiast, aby złagodzić skutki obniżonego progu intensywności pomocy, ustawodawca, przychylając się do przedłożenia rządowego, zwiększył górne pułapy tej pomocy tak, aby pracodawcy, którzy zechcą w przyszłości lepiej opłacać swych niepełnosprawnych pracowników mogli otrzymać pomoc wyższą. Nie może to być jednak powyżej niż 75% kosztów płacy. To jest jeden z nowych instrumentów, które zostały wprowadzone. Drugi wiąże się z rekompensatą faktycznie poniesionych dodatkowych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych przy czym katalog tych kosztów określony w rozporządzeniu Komisji jest w części wspólny dla wszystkich przedsiębiorców. Dla pracodawców, którzy zapewniają zatrudnienie chronione prawodawca wspólnotowy przewidział odrębne specyficzne koszty, które mogą być refundowane tylko takim pracodawcom.

Adaptując przepisy wspólnotowe do prawa polskiego Parlament odzwierciedlił to w nowym brzmieniu art. 26 ustawy o rehabilitacji (...), zawierającym katalog dodatkowych kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych wspólnych dla wszystkich pracodawców. W art. 32 określono katalog kosztów dodatkowych specyficznych dla chronionego rynku pracy. Wdrożenie tych dwóch kluczowych rozwiązań ustawowych już nastąpiło. Rozporządzenie w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych oraz drugie rozporządzenie w sprawie refundacji składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych weszły w życie z datą 9 stycznia 2009 r. Natomiast trzy pozostałe

rozporządzenia, które stanowić będą podstawę realizacji pozostałych instrumentów wsparcia pracodawców są na końcowym etapie prac legislacyjnych. Podsumowując liczymy na zakończenie tego procesu do końca lutego. Zakłady pracy chronionej będą zwracały się bezpośrednio do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych natomiast pozostali pracodawcy, tak jak dotychczas, będą składać wnioski do starostów.

Pan Prezes Szreter zadał pytanie dotyczące kosztów dodatkowych i problemu SOD-u dla osób ze szczególnymi schorzeniami, gdyż jest to grupa, która będzie szczególnie zagrożona na rynku pracy? I jak przebiegały konsultacje z organizacjami pracodawców osób niepełnosprawnych?

Pani Przewodnicząca Rady zwróciła uwagę, że już są sygnały z różnych miast o zwalnianiu właśnie tych osób niepełnosprawnych ze szczególnych grup. Część tych osób jest na rencie socjalnej i ich możliwości zarobku są bardzo niskie i te 75% jest na bardzo niskim poziomie dla pracodawcy. Koszty związane z inną organizacją pracy w stosunku do tej grupy mogą być większe.

Pani Dyrektor Alina Wojtowicz-Pomierna poinformowała, że wszystkie akty prawne były konsultowane z organizacjami reprezentatywnymi w rozumieniu ustawy o komisji trójstronnej. Pani Dyrektor Alina Wojtowicz-Pomierna stwierdziła, że mamy obowiązek konsultacji z podmiotami tam wymienionymi. Niezależnie od tego wszystkie akty prawne i projekty aktów prawnych są zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej Biura. Każdy zainteresowany podmiot mógł wnieść uwagi do przedstawionych rozporządzeń. Biuro Pełnomocnika nie jest wolne od obaw o osoby, którym najtrudniej na rynku pracy. Mamy również świadomość, że pracodawcy, którzy do końca ubiegłego roku mogli otrzymywać na te osoby bardzo wysoką pomoc obecnie otrzymują tą pomoc dużo niższą. To nie wynika z polityki wewnętrznej naszego kraju tylko z polityki wspólnotowej, zgodnie z którą wydajność pracownika niepełnosprawnego wynosi co najmniej 25% w stosunku do pracownika sprawnego. Jeśli nie poddaliśmy się tym regułom to stosowalibyśmy pomoc niedozwoloną. Powstaje zasadnicze pytanie na ile my tworzymy fikcyjne zatrudnienie a na ile chcemy wspierać realne zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Podzielam pogląd Pana Prezesa, że środki na zwrot dodatkowych kosztów powinny mieć pozytywny wpływ na zatrudnianie tych osób niepełnosprawnych, które są rynkowo najtrudniejsze. Nie byłoby jednak celowe ograniczanie tego przepisu literalnie do takich osób. Dodatkowe koszty dotyczą tych wszystkich działań, które są niezbędne do tego, żeby osoba niepełnosprawna mogła swobodnie funkcjonować w miejscu pracy. Dotyczy to szczególnie tych, którzy mają ograniczenia funkcjonalne. Jeżeli bierzemy pod uwagę zwrot kosztów budowy i rozbudowy - dodatkowych kosztów których pracodawca nie poniósłby gdyby nie zatrudniał osób niepełnosprawnych – to jest oczywiste,

że to są takie koszty które wiążą się ze specyficznymi uwarunkowaniami wynikającymi z niepełnosprawności. Jeśli mówimy o kosztach transportowych to też mamy na myśli zapewnienie transportu do pracy i z pracy przede wszystkim osobom niepełnosprawnym, które mają trudności z korzystania z publicznych środków transportu, potrzebują szczególnej pomocy i mają specyficzne ograniczenia.

Trzecia kategoria kosztów możliwych do refundacji określonych w przepisach wspólnotowych dotyczy kosztów administracyjnych również tylko tych, których pracodawca nie poniósłby gdyby nie zatrudniał osób niepełnosprawnych. Musieliśmy te koszty wyróżnić ze względu na specyfikę funkcjonowania pracodawców zatrudniających takie osoby. Będą to wszelkie koszty związane z obsługą systemu dofinansowań, wszelkie koszty z obsługą zfron-u. To są rzeczywiście koszty, które żaden inny pracodawca niezatrudniający osób niepełnosprawnych nieprowadzący zakładu pracy chronionej nie ponosi. Tu również jesteśmy ograniczeni zakresem przepisów prawa wspólnotowego. Na ile te przepisy będą rekompensować pracodawcom utratę tej pomocy, którą otrzymywali w przeszłości to się okaże. Pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów, pracodawcy w bardzo niewielkim stopniu korzystali z możliwości refundacji dodatkowych kosztów. Mamy nadzieję, że samorządy zechcą zauważyć te potrzeby pracodawców i zarezerwować odpowiednie środki w swoich budżetach. Chcielibyśmy żeby pracodawcy w większym niż dotychczas zakresie zechcieli wykorzystywać środki z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Tych środków niewykorzystanych jest sporo na koncie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Być może pracodawcy będą sięgać do tych środków aby wesprzeć swoich niepełnosprawnych pracowników.

Na spotkaniach, które są poświęcone tym zagadnieniom bardzo podkreślamy jeden z istotnych aspektów zmiany całego systemu. Otóż pomoc dla tych najsłabszych grup jest mniejsza niż była, ale pomoc dla innych grup jest wyższa. Generalnie przedsiębiorca działa bilansując wpływy i wydatki. Z naszych wyliczeń, które przedstawialiśmy w Sejmie wynika, że ta pomoc dla zakładów pracy chronionej będzie wyższa niż w roku ubiegłym lub co najmniej porównywalna, a dla pracodawców z otwartego rynku pracy ta pomoc będzie znacznie wyższa. Będziemy monitorować firmy zatrudniające osoby niepełnosprawne. Zwróciliśmy się do Prezesa PFRON z prośbą o ścisłą współpracę w tym zakresie. Ponieważ przepisy prawne nie nakładają na przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne obowiązków sprawozdawczych, będziemy kierować zapytania w formie ankiety do tych firm i liczymy na rzetelne odpowiedzi.

Pani Przewodnicząca skierowała pytanie do Prezesa Funduszu jak Fundusz radzi sobie z SOD w tej nowej sytuacji?

Pan Wojciech Skiba Prezes PFRON przekazał informacje na temat wdrażania nowego systemu SOD -2.0, Powołany został zespół do monitoringu wdrażania systemu. Zapewnił, że wszelkie sygnały będą przekazywane stronie rządowej.

Art. 32 ustawy będzie realizowany przez oddziały PFRON procedury realizacji są opracowywane. Pan Prezes poinformował o ograniczeniu dotacji budżetowej do PFRON o 99 mln zł. Jeśli wpływy w bieżącym roku będą zgodne z założeniami nie zachwieje to środkami finansowymi Funduszu. Natomiast w sytuacji istotnego ograniczenia wpływów o kwotę większą niż 100 mln zł. będziemy zmuszeni do cięć w pozostałych tytułach ustawowych aby zapewnić finansowanie art. 26.

Pani Przewodnicząca zapytała czy w związku ze zmniejszeniem wpłat na PFRON w sytuacji gdy zmniejsza się zatrudnienie to automatycznie zmniejszają się wpływy do PFRON czy tego typu symulacje są prowadzone?

Pan Wojciech Skiba odpowiedział, że po pierwszym kwartale będzie można ocenić czy wpływy do Funduszu będą utrzymywały się na zakładanym poziomie.

Pani Przewodnicząca skierowała pytanie do Prezesa Funduszu czy na podstawie SOD-u można się zorientować czy są spadki zatrudnienia osób niepełnosprawnych?

Pani Dyrektor Alina Wojtowicz-Pomierna wyjaśniła, że miarodajne dane pochodzą z badania kwartalnego aktywności ekonomicznej ludności Polski. Przypomniała również, że są pracodawcy którzy nie korzystają z dofinansowań jest to sektor administracji rządowej i samorządowej oraz wszyscy pracodawcy zobowiązani do dokonywania wpłat, nieosiągający wymaganego ustawą o rehabilitacji (...) wskaźnika zatrudniania osób niepełnosprawnych. Są rzeczywiste dane z SOD-u i deklaracji wpłat na PFRON mamy również dane z systemu refundacji składek dla osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą. I są dane weryfikowane w oparciu o dane BAEL-owskie, z których wynika, że zatrudnianie osób niepełnosprawnych wzrosło, wzrosła aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w ubiegłym roku.

Jesteśmy pełni obaw co do skutków kryzysu, o którym się mówi. Ale jeśli pracodawca odczuwa skutki kryzysu to musi rozważyć czy zwolnić pracownika, za którym są środki publiczne w wysokości 75% kosztów płacy, czy zwolnić pracownika sprawnego w odniesieniu do którego musi ponieść pełny koszt płacy. Być może silnie wspierane zatrudnienie osób niepełnosprawnych będzie stanowić dobrą ochronę przed skutkami kryzysu dla tych osób.

Pani Małgorzata Węgrzyn wyraziła obawy o zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Starostowie otrzymali dużo mniej środków na realizację zadań niż w ubiegłym roku. Nie ma pieniędzy na prowadzenie zaz-ów.

Pani Przewodnicząca potwierdziła obawy przedmówczyni, otrzymuje sygnały od ogólnopolskich organizacji pozarządowych z różnych regionów kraju o decyzji marszałków: „aby organizacje miały swój wkład własny”.

Pan Wojciech Skiba Prezes PFRON poinformował o podziale środków finansowych dla samorządów powiatowych. Różnica jest w wysokości gwarantowanych środków na finansowanie wtz, co wynika ze zmiany rozporządzenia i algorytmu naliczania środków.

Ad. pkt.5

Pan Prezes PFRON poinformował, o zakończeniu etapu oceny merytorycznej wniosków.

Przygotowana jest lista rankingowa, która będzie opublikowana. Pan Prezes podjął wstępną decyzję i będzie rekomendował do Zarządu PFRON o alokację środków na 1 etap konkursu gdzie 75-80% zadań, które znajdują się na liście zostało objętych dofinansowaniem. Trwają również negocjacje z niektórymi wnioskodawcami, którzy zgłosili wnioski na realizację zadań na najwyższe kwoty co do weryfikacji budżetu w tychże wnioskach. Z rozeznania wniosków wynika, że wszystkie najważniejsze zadania będą finansowane. Pan Prezes poinformował, że będzie rozpisany drugi konkurs po ogłoszeniu listy rankingowej pierwszego konkursu.

Te organizacje, które w ubiegłych latach realizowały projekty wysoko oceniane przez społeczności lokalne a wypadły z powodów formalnych będą miały szanse w drugim konkursie.

Pan Stanisław Domański zwrócił się do Pana Prezesa z zapytaniem w związku z wypowiedzią Pani Minister Fedak wskazującą, na to że oszczędności obowiązują również PFRON.

Czy zadania, które są realizowane oraz programy są narażone na cięcia finansowe i co na to Rada Nadzorcza PFRON?

Pan Prezes odpowiedział, że jest umówiony na spotkanie z panią Minister Jolantą Fedak oraz Panem Ministrem Dudą w sprawie tej kwestii. Oszczędności wynikają z powodu obcięcia dotacji budżetowej w związku ze zmianą ustawy budżetowej. W kwestii programów celowych środki są niższe niż w roku ubiegłym. Można zrezygnować z pewnych programów na rzecz programów, które cieszą się dużą popularnością i przynoszą efekty jak np. Uczeń na wsi.

Pani Anna Woźniak –Szymańska zwróciła się do Pana Prezesa jak i do Dyrekcji Biura, w sprawie dofinansowania utrzymania psów przewodników. Przypomniała, że Polski Związek Niewidomych wielokrotnie występował z tym problemem. W PCPR nie ma na ten cel środków, w ramach zadania: bariery w komunikowaniu się. A poza tym dofinansowanie jest przyznawane raz na trzy lata. Jest to ogromny problem dla osób całkowicie niewidomych, którzy dzięki pomocy psów przewodników aktywnie uczestniczą w życiu społeczno-zawodowym.

(Pan Prezes Skiba opuścił posiedzenie.)

Pani Dyrektor Alina Wojtowicz-Pomierna odpowiedziała, że o środki finansowe można wystąpić do samorządu. Nic nie stoi na przeszkodzie aby samorzady zawierały umowy z osobami niepełnosprawnymi co do wysokości środków na dany rok. Wniosek i umowa byłaby raz na trzy lata a co roku aneksem do tej umowy byłaby określana wysokość środków przeznaczonych na utrzymanie psa przewodnika. Pani Dyrektor zobowiązała się, że Biuro wyda taką interpretację przepisów dla samorządów.

Pan Piotr Pawłowski zwrócił się do członków Rady z apelem o zastanowienie się, co jako Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych mogą zrobić w sytuacji kryzysowej. Z czego można zrezygnować a co zachować. Znaleźć priorytety.

Pan Szepter zgłosił propozycję, aby przejrzeć się programom unijnym czy z tych funduszy można realizować zadania, które realizuje Fundusz.

Pan Kondzior zadał pytanie czy refundacja środków za sprzęt rehabilitacyjny i środki ortopedyczne powinna następować z PFRON czy z NFZ.

Pani Dyrektor Wojtowicz-Pomierna stwierdziła, że każdy musi się zastanowić jak zminimalizować negatywne skutki zmian, które musiały się dokonać oraz ewentualne skutki kryzysu. Ministerstwo i Biuro Pełnomocnika dostosowało przepisy prawne aby były one jak najmniej dotkliwe zarówno dla pracodawców jak i osób niepełnosprawnych. W PFRON 70 % wydatków są to wydatki sztywne, zakres możliwych przesunięć jest ograniczony.

Pomiędzy uczestnikami posiedzenia wywiązała się krótka dyskusja, dotycząca roli organizacji pozarządowych, organizacji pracodawców, jak i organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne w utrzymaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Ad pkt.2

Pani Dyrektor Wojtowicz-Pomierna pokrótce przedstawiła jakie zmiany będą dokonane kolejną nowelizacją ustawy o rehabilitacji (...). zakłada się, że będzie ona miała charakter czysto techniczny i porządkowy czego ze względu na dużą presję czasu nie można było uczynić przy poprzedniej nowelizacji dostosowującej przepisy krajowe do prawa wspólnotowego.

Biuro przygotowuje założenia do tych zmian. Przygotowane założenia do konsultacji będą udostępnione na stronie internetowej Biura i ukażą się w Biuletynie Informacji Publicznej .

Pan Szepter prosił o informację drogą emailową o rozpoczętych konsultacjach. Wyraził również obawy co do takich zmian w ustawie.

Ad. pkt 3 i pkt 4

Pani Sylwia Boratyńska Dyrektor Biura zabrała głos informując, że po otrzymaniu od Pana Ministra Jarosława Dudy projektu ustawy antydyskryminacyjnej przygotowanej przez środowisko, Biuro prowadzi analizę tego dokumentu. W związku z tym, że Rząd prowadzi

działania dotyczące ratyfikacji Konwencji praw osób niepełnosprawnych również ten dokument jest analizowany, gdyż obydwa te akty muszą być ze sobą zbieżne.

Pani Przewodnicząca Krystyna Mrugalska zakomunikowała, że kończą się prace nad analizą aktów prawnych, w których znalazły się zapisy dyskryminujące i zamieściła rekomendacje w którym kierunku powinny iść zmiany. Te prace wykonuje Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych oraz Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego. Egzemplarz opracowania będzie rozesłany członkom Rady.

Pani Przewodnicząca poinformowała członków Rady, że organizacja Autyzm Polska wniosła pod obrady Sejmu dokument, pod nazwą Karta Praw Osób z Autyzmem. Jest to przetłumaczony z j. angielskiego dokument przyjęty przez Komisję Europejską na wniosek organizacji International Autyzm. W dniu 12 lutego br. odbędzie się kolejne posiedzenie podkomisji. W treści tego dokumentu uwzględniono większość zapisów Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dyskusja idzie w tym kierunku czy uchwała jest potrzebna ze względów dydaktycznych? Problem jest taki, że jest to jedna grupa, która w uchwale otrzymuje wszystkie te prawa, które wszystkim niepełnosprawnym się należą. Ale w Europie to zostało przyjęte. Czy wyróżnienie jednej grupy z daną niepełnosprawnością jest sprawiedliwe?

Pan Szeleter zwrócił uwagę, że jest projekt ustawy antydyskryminacyjnej, która ma być w tym roku uchwalona. Zawiera ona te zapisy, aby pogodzić wszystkie grupy osób niepełnosprawnych.

Pani Woźniak-Szymańska przekazała informacje, że przedstawiciele organizacji Autyzm Polska uważają, iż jest to schorzenie na temat którego jest najmniejsza wiedza w Polsce.

Rada nie zajęła stanowiska w powyższej sprawie.

W wyniku przeprowadzonego głosowania (12 osób - za , przeciw - nikt, jeden głos wstrzymujący się). Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych podjęła uchwałę nr 1/2009 w sprawie wystąpienia do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych o podjęcie przez Rząd inicjatywy ustawodawczej dotyczącej umożliwienia osobom niepełnosprawnym otrzymującym rentę, w tym rentę socjalną, zarobkowania bez określania limitu zarobków.

Pani Przewodnicząca podziękowała Dyrekcji Biura oraz członkom Rady za udział w posiedzeniu.

Protokół sporządziła: Dalia Ujazdowska-Kowalik, specjalista (03.03.2009 r.)